

Sadržaj

Uvod	1
O ovoj knjizi.....	1
Konvencije u knjizi.....	2
Šta ne morate da čitate.....	3
Neobavezne pretpostavke.....	3
Kako je knjiga organizovana.....	3
Deo I: Priprema za vežbanje.....	3
Deo II: Lestvice i sekvence lestvica.....	3
Deo III: Arpeđa i sekvence arpeđa.....	4
Deo IV: Akordi i dodatne vežbe.....	4
Deo V: Sve same desetke.....	4
Sličice koje se koriste u knjizi.....	4
Kuda dalje.....	4
Deo I: Priprema za vežbanje	5
Poglavlje 1: Osnove gitare	7
Usavršite stav za vežbu.....	7
Pregled muzičkih notacija za gitaru.....	8
Tumačenje tabulature.....	8
Čitanje dijagrama akorda.....	9
Dešifrovanje dijagrama vrata.....	9
Ritamske crte.....	10
Poglavlje 2: Zagrevanje pred vežbe	11
Pripremite telo i um za sviranje.....	11
Razgibavanje prstiju.....	11
Saveti o disanju, opuštanju i fokusiranju.....	12
Razbudite prstiče pomoću nekoliko vežbi.....	13
Vežbe s jednom notom.....	13
Zagrevanje za akorde.....	14
Deo II: Lestvice i sekvence lestvica	17
Poglavlje 3: Proširivanje repertoara na durske lestvice	19
Vežbanje pet glavnih šema durskih lestvica.....	19
Šema br. 1 durske lestvice.....	20
Šema br. 2 durske lestvice.....	21
Šema br. 3 durske lestvice.....	23
Šema br. 4 durske lestvice.....	24
Šema br. 5 durske lestvice.....	25
Primenite iskustvo iz vežbi s lestvicama na prave muzičke komade.....	26
„The First Noël“	26
Bahov „Menuet u G-duru“	27
Poglavlje 4: Proširivanje repertoara na sekvence durskih lestvica	29
Vežbanje sekvenci durskih lestvica.....	29
Sekvence durskih lestvica pomoću šeme br. 1.....	29
Sekvence durskih lestvica pomoću šeme br. 2.....	31

Sekvence durskih lestvica pomoću šeme br. 3	33
Sekvence durskih lestvica pomoću šeme br. 4	34
Sekvence durskih lestvica pomoću šeme br. 5	36
Nekoliko pesama da iskažete svoju umešnost u izvođenju sekvenci	37
„Oh, Them Golden Slippers“	37
„We Wish You a Merry Christmas“	39
Poglavlje 5: Upoznajte tri molske lestvice	41
Prirodne molske lestvice	41
Šema br. 1 prirodne molske lestvice	42
Šema br. 2 prirodne molske lestvice	43
Šema br. 3 prirodne molske lestvice	44
Šema br. 4 prirodne molske lestvice	45
Šema br. 5 prirodne molske lestvice	46
Podignimo letvicu uz melodijsku molsku lestvicu	47
Šema br. 1 melodijske molske lestvice	48
Šema br. 2 melodijske molske lestvice	49
Šema br. 3 melodijske molske lestvice	51
Šema br. 4 melodijske molske lestvice	52
Šema br. 5 melodijske molske lestvice	53
Harmonija s harmonskim molskim lestvicama	54
Šema br. 1 harmonske molske lestvice	55
Šema br. 2 harmonske molske lestvice	56
Šema br. 3 harmonske molske lestvice	57
Šema br. 4 harmonske molske lestvice	58
Šema br. 5 harmonske molske lestvice	59
Muzički komadi zasnovani na tri molske lestvice	61
„God Rest Ye Merry, Gentlemen“	61
Hendlov „Allegro“	62
„The Three Ravens“	62
Poglavlje 6: Sekvence molskih lestvica	65
Sasvim prirodno: vežbanje sekvenci prirodnih molskih lestvica	65
Sekvence zasnovane na šemi br. 1 prirodnih molskih lestvica	65
Sekvence zasnovane na šemi br. 2 prirodnih molskih lestvica	66
Sekvence zasnovane na šemi br. 3 prirodnih molskih lestvica	67
Sekvence zasnovane na šemi br. 4 prirodnih molskih lestvica	68
Sekvence zasnovane na šemi br. 5 prirodnih molskih lestvica	69
Uz i niz lestvicu: vežbanje sekvenci melodijskih molskih lestvica	70
Sekvence zasnovane na šemi br. 1 melodijskih molskih lestvica	70
Sekvence zasnovane na šemi br. 2 melodijskih molskih lestvica	71
Sekvence zasnovane na šemi br. 3 melodijskih molskih lestvica	72
Sekvence zasnovane na šemi br. 4 melodijskih molskih lestvica	73
Sekvence zasnovane na šemi br. 5 melodijskih molskih lestvica	73
Intenzivniji zvuk sa sekvencama harmonskih molskih lestvica	74
Sekvence zasnovane na šemi br. 1 harmonskih molskih lestvica	75
Sekvence zasnovane na šemi br. 2 harmonskih molskih lestvica	76
Sekvence zasnovane na šemi br. 3 harmonskih molskih lestvica	77
Sekvence zasnovane na šemi br. 4 harmonskih molskih lestvica	78
Sekvence zasnovane na šemi br. 5 harmonskih molskih lestvica	79
Nekoliko muzičkih komada sa sekvencama molskih lestvica	79
„To Work upon the Railroad“	80
Bahov „Bourrée u E-molu“	81
„The Full Little Jug“	81

Deo III: Arpeđa i sekvence arpeđa	83
Poglavlje 7: Napred s durskim arpeđom	85
Pripremite se za durske akorde vežbanjem durskih arpeđa.....	85
Šema br. 1 za durski arpeđo.....	85
Šema br. 2 za durski arpeđo.....	86
Šema br. 3 za durski arpeđo.....	87
Šema br. 4 za durski arpeđo.....	88
Šema br. 5 za durski arpeđo.....	89
Primenite svoje umeće: izvođenje komada s durskim arpeđima.....	90
„To the Colors“.....	91
„Retreat“.....	92
Poglavlje 8: Kako da svirate sekvence durskih arpeđa	93
Sviranje sekvenci durskih arpeđa.....	93
Sekvence durskih arpeđa pomoću šeme br. 1.....	94
Sekvence durskih arpeđa pomoću šeme br. 2.....	95
Sekvence durskih arpeđa pomoću šeme br. 3.....	96
Sekvence durskih arpeđa pomoću šeme br. 4.....	98
Sekvence durskih arpeđa pomoću šeme br. 5.....	99
Sviranje komada sa sekvencama durskih arpeđa.....	100
„Bluz rif u B-duru“.....	100
„Du-ap ritam u A-duru“.....	101
Poglavlje 9: Upoznavanje s molskim arpeđima	103
Pređimo na molska arpeđa.....	103
Šema br. 1 molskih arpeđa.....	104
Šema br. 2 molskih arpeđa.....	105
Šema br. 3 molskih arpeđa.....	106
Šema br. 4 molskih arpeđa.....	107
Šema br. 5 molskih arpeđa.....	108
Izvođenje komada s molskim arpeđima.....	109
„Volfgangov zvižduk“.....	109
„Amadeusova arija“.....	110
Poglavlje 10: Sekvence molskih arpeđa	113
Uvođenje sekvence molskih arpeđa u vaš plan vežbanja.....	113
Sekvence molskih arpeđa pomoću šeme br. 1.....	113
Sekvence molskih arpeđa pomoću šeme br. 2.....	114
Sekvence molskih arpeđa pomoću šeme br. 3.....	116
Sekvence molskih arpeđa pomoću šeme br. 4.....	117
Sekvence molskih arpeđa pomoću šeme br. 5.....	118
Nekoliko komada sa sekvencama molskih arpeđa.....	120
„Mocartov motiv“.....	120
Šumanov „Divlji konjanik“.....	121
Poglavlje 11: Svirajte bolje uz korišćenje arpeđa septakorda	123
Uvežbavanje arpeđa dominantnih septakorda.....	123
Šema br. 1 za arpeđo dominantnog septakorda.....	124
Šema br. 2 za arpeđo dominantnog septakorda.....	125
Šema br. 3 za arpeđo dominantnog septakorda.....	126
Šema br. 4 za arpeđo dominantnog septakorda.....	127
Šema br. 5 za arpeđo dominantnog septakorda.....	128

Uposlite prstiće za arpeđa molskog septakorda	129
Šema br. 1 za arpežo molskog septakorda.....	129
Šema br. 2 za arpežo molskog septakorda.....	130
Šema br. 3 za arpežo molskog septakorda.....	131
Šema br. 4 za arpežo molskog septakorda.....	132
Šema br. 5 za arpežo molskog septakorda.....	133
Arpeđa durskog septakorda.....	134
Šema br. 1 za arpežo durskog septakorda	134
Šema br. 2 za arpežo durskog septakorda	135
Šema br. 3 za arpežo durskog septakorda	136
Šema br. 4 za arpežo durskog septakorda	137
Šema br. 5 za arpežo durskog septakorda	138
Primena arpeđa septakorda u nekim čuvenim komadima.....	139
Šubertova „Ave Maria“	139
Foreova „Pavana“	141

Poglavlje 12: Okušajte se u sekvencama arpeđa septakorda 145

Latite se sekvenci arpeđa dominantnog septakorda	145
Šema br. 1 za sekvence arpeđa dominantnog septakorda	145
Šema br. 2 za sekvence arpeđa dominantnog septakorda	146
Šema br. 3 za sekvence arpeđa dominantnog septakorda	147
Šema br. 4 za sekvence arpeđa dominantnog septakorda	147
Šema br. 5 za sekvence arpeđa dominantnog septakorda	148
Obogatite repertoar sekvencama arpeđa molskih septakorda	149
Šema br. 1 za sekvence arpeđa molskih septakorda.....	149
Šema br. 2 za sekvence arpeđa molskih septakorda.....	149
Šema br. 3 za sekvence arpeđa molskih septakorda.....	150
Šema br. 4 za sekvence arpeđa molskih septakorda.....	151
Šema br. 5 za sekvence arpeđa molskih septakorda.....	151
Vežbanje sekvenci arpeđa durskih septakorda.....	152
Šema br. 1 za sekvence arpeđa durskih septakorda	152
Šema br. 2 za sekvence arpeđa durskih septakorda	152
Šema br. 3 za sekvence arpeđa durskih septakorda	153
Šema br. 4 za sekvence arpeđa durskih septakorda	154
Šema br. 5 za sekvence arpeđa durskih septakorda.....	154
Muzički komadi sa sekvencama arpeđa septakorda.....	155
Listov „Liebestraum“	155
Bahova i Gunoova „Ave Maria“	156

Deo IV: Akordi i dodatne vežbe 159

Poglavlje 13: Vežbe sa akordima za veću nezavisnost prstiju 161

Vežbanje šema inverzija	161
Šeme sa spoljnim akordima.....	162
Šeme sa unutrašnjim akordima.....	169
Sviranje progresija akorda.....	176
Progresije sa spoljnim akordima.....	176
Progresije sa unutrašnjim akordima	177
Vežbanje muzičkih komada s progresijama akorda.....	178
Uposlite spoljne akorde pesmom „Danny Boy“	178
Sviranje unutrašnjih akorda u pesmi „Look for the Silver Lining“	180

Poglavlje 14: Vežbe s pojedinačnim notama za razvijanje snage i brzine 183

Poprečno kretanje po vratu.....	183
Korak nagore, korak nadole na jednoj žici.....	184
Skakutanje po jednoj žici	185
Skakutanje po više žica	186
Uzdužno kretanje po vratu.....	187
Penjanje uz žice i spuštanje niz žice.....	188
Dijagonalno uspinjanje i silaženje.....	189

Deo V: Sve same desetke 193**Poglavlje 15: Deset saveta o tome kako da efikasno iskoristite vreme za vežbanje 195**

Odredite mesto za vežbu.....	195
Odredite vreme vežbanja (i držite se satnice).....	195
Definišite ciljeve vežbanja	195
Neka vam pomoćna oprema bude pri ruci.....	195
Koncentrišite se na vežbanje	196
Zagrejte šake i prste	196
Počnite sporo i postepeno ubrzavajte.....	196
Izdvojite teške pasaže	196
Svirajte na različitim gitarama	196
Dobro došli u klub	196

Poglavlje 16: Deset načina da poboljšate svoje muzičko umeće..... 197

Osetite ritam.....	197
Zbližite se s tonalitetima.....	197
Otkrijte harmoniju	197
Svirajte uživo pred drugima.....	197
Komponujte sami melodiju i improvizujte pomalo.....	198
Istrenirajte uvo da sluša	198
Vežbajte izražajnost izvođenja	198
Slušajte muziku što više.....	198
Pratite govor tela izvođača.....	198
Proverite sebe učeći nekog drugog.....	198

Dodatak: Kako koristiti prateći CD..... 199

Povezivanje teksta sa CD-om.....	199
Skok na željeni snimak.....	199
Odbrojavanja, štimovanja i otkucavanja metronoma	199
Stereo razdvajanje	200
Korišćenje pratećeg CD-a.....	200
Snimci na CD-u	200
U slučaju problema.....	203

Uvod

Sviranje gitare je aktivnost s mnoštvom izuzetnih kvaliteta. Omogućava vam da se izrazite, inspirišete, ima terapeutsko, čak i katarzično dejstvo i umetničku dimenziju. Ništa ne isteruje tugu iz duše kao sviranje bluz. Sviranje gitare je efikasno i prirodno sredstvo za oslobađanje od stresa. Ali, kao i sport, igre ili bilo koja druga fizička aktivnost, zahteva snagu, brzinu, izdržljivost i koordinaciju: što više vežbate, postajete bolji. A što ste bolji u sviranju gitare, bićete uspešniji u svojim muzičkim poduhvatima.

Jedan od najboljih načina da unapredite fizičke aspekte sviranja gitare jeste vežbanje prstiju – oni su vaše najvažnije sredstvo za sviranje gitare i vežbom ćete ih dovesti u formu. To je fokus knjige *Vežbe za gitaru za neupućene*. Ako ste rešili da pročitate ovu knjigu, spremni ste za trening prstiju. Pošto predete sadržaj knjige *Vežbe za gitaru za neupućene*, prsti će vam biti brži, veštiji, snažniji i sigurniji, a postaće i bolji timski igrači. A pošto muzika angažuje i um i telo, naši saveti će vas podstaći na razmišljanje. Kao što je poznato, za svaku veštinu potrebno je i fizičko i mentalno angažovanje. Dakle, s nama ćete razviti i moždane vijuge.

Vežbanja koja smo vam spremili u ovoj knjizi muzički su svrsishodna, te ćete naučiti korisne stvari poput lestvica, arpeđa i akorda – to je sve ugrađeno u pesme i muzičke komade koje svirate. Vaš mozak je trener, a naredne stranice su plan utakmice. Nakon što vaši prsti prođu trening iz ove knjige, biće opake mašine za sviranje.

O ovoj knjizi

Pošto sviranje gitare ima fizičke aspekte, za tu aktivnost važi što i za plivanje, trčanje, golf ili za simulaciju Guitara Hero: jedini način da napredujete jeste da se izveštite u praksi. Takav fizički aspekt građenja umeća zovemo *vežbom*. Vežba je efikasan način da usavršavate pokretanje određenih delova tela onako kako data aktivnost zahteva. Ragbisti dižu tegove da bi stekli veću snagu i moć od protivnika na terenu. Gitaristi vežbaju izvođenje lestvica da bi postali okretniji u sviranju melodija na prstohvatu.

Ova knjiga je podsetnik koji možete da listate po nahodenju. Drugim rečima, ne morate je čitati od korice do korice. Potražite u sadržaju ono što bi trebalo da vežbate u datom trenutku. Ali, skrećemo vam pažnju da lestvice, arpeđa i akorde predstavljamo na logičan, organizovan način koji omogućava da sistematično izvežbate prste i da naučite muzički vokabular s kojim ćete se svako malo susretati u realnim situacijama. Način predstavljanja vežbi najtemeljnije objašnjavamo u poglavljima 3 i 4 da bismo vas pokrenuli na sviranje, a u kasnijim poglavljima pružamo vam više mogućnosti za vežbu, ali s manje komentara (gotovo da čujemo vaše uzdahe olakšanja). Takođe, skrećemo vam pažnju da su poglavlja od 3 do 12 grupisana u parove: prvo poglavlje u paru upoznaće vas s novom temom (poput lestvice ili arpeđa) koju ćete moći da primenite u nizu vežbi iz drugog poglavlja. Oba poglavlja u paru sadrže vežbe koje će vam biti od pomoći, ali da biste imali najviše koristi od poglavlja i da biste lakše pratili materiju, preporučujemo da prvo prelazite neparna poglavlja iz parova jer u njima dajemo detaljnija objašnjenja.

Činilo nam se pogodnim da vežbanja iz knjige predstavimo u *prenosivom* obliku, što znači da ih možete izvoditi bilo gde na vratu ne menjajući prstored, jer se u šemama ne koriste otvorene žice. Prenosiva lestvica, arpežo ili akord mogu se jednostavno prevesti u bilo koji ključ – premeštanjem ruke uz i niz vrat da bi se ista šema svirala od drugih početnih nota. Dakle, iako su vežbe navedene u određenom ključu, možete ih premestiti na bilo koji prag na vratu. Na prenosivost vežbanja redovno ćemo vas podsećati u knjizi, ali to pominjemo i na ovom mestu, jer je važno za razumevanje načina na koji je organizovan materijal u knjizi.

Na kraju, pomenimo da se većina poglavlja završava kompozicijom koja će vam omogućiti da ono što ste naučili izvedete u kontekstu „prave muzike“. Te celovite vežbe i mnoge druge primere koje možete da svirate, naći ćete na pratećem CD-u.

Konvencije u knjizi

Pretpostavljamo da umete pomalo da svirate gitaru i da ste se već susreli s vežbama, pa smo u knjizi usvojili neke konvencije i držimo se određene terminologije i prakse u sviranju gitare. Na primer, kada kažemo *više* obično mislimo na viši tonalitet, bez obzira na to da li je reč o žici (visoka žica E) ili pozicija. Dakle „više na vratu“ znači pomeranje u smeru ka kobilici, ne ka sedlu. *Niže* znači niže u tonalitetu ili na vratu (prema sedlu i glavi).

Takođe, kroz čitavu knjigu, ruku koja pritiska žice nazivamo *leva ruka*, iako će neki levoruki obrnuti gitaru i redosled žica i pritiskati ih desnom rukom. Ali umesto „ruke koja pritiska“ i „ruke koja trza“, govorićemo „leva ruka“ odnosno „desna ruka“. Molimo sve levoruke gitariste da nam oprostite.

Potrudili smo se da logično uvodimo pojmove. Na primer, dursku lestvicu smo predstavili pre molske. A od tri tipa molske lestvice, prvo navodimo prirodnu molsku lestvicu. Tako smo postupili zato što postoji konvencija u redosledu predstavljanja lestvica, a ne zato što je – na primer – dursku lestvicu uvek lakše svirati od molske. Takođe, različite šeme za obe lestvice i arpeđa uvek predstavljamo na osnovu njihovih početnih nota – od niskih ka visokim u okviru date pozicije.

U muzičkim primerima, novu lestvicu predstavljamo pomoću dijagrama vrata na kome pokazujemo na koje bi pragove i mesta na žicama trebalo da postavite prste. Prste leve šake navodimo unutar kružića (1 = kažiprst, 2 = srednji prst, 3 = domali prst, 4 = mali prst), a *tonika*, to jest, notni naziv lestvice, predstavljena je kao beli broj u crnom krugu. Prateći muzički zapis predstavljen je bez taktica – time ukazujemo na to da primer nije predviđen za određeni takt, već da biste videli i čuli lestvicu ne opterećujući se ritmičkim aspektom. Na tabulaturi ispod ovog zapisa prikazani su brojevi pragova i označene su žice, a ispod su tonovi predstavljeni slovima i zaokružene tonike.

Pored toga, u svakom primeru navodimo kojim prstom leve ruke počinjete – potražite ga s leve strane prve note u standardnom, linijskom notnom zapisu. Ako u primeru navedemo druge prste leve ruke, time vam ukazujemo da svirate notu van pozicije ili vas podsećamo kojim prstom se vraćate u poziciju posle odsvirane note van pozicije. (*Uzged, nota izvan pozicije* je nota koja ne ulazi u opseg od četiri praga definisan pozicijom, a da biste je odsvirali, morate pružiti prvi ili četvrti prst.) Ne zaboravite da ovi prstoredi služe samo kao neobavezujući podsetnik. Ako note izvan pozicije možete da svirate s prostoredom koji vam je ugodniji ili logičniji, slobodno učinite tako. Ne zaboravite samo da se što pre vratite ispravnom prstoredu kako biste naredne note svirali na pravilnoj poziciji.

Muzičke zapise za desnu ruku smo izostavili jer ove vežbe možete svirati pojedinačnim prstima desne ruke ili pomoću trzalice. Ukoliko svirate prstima, lestvice i arpeđa vežbajte smenjujući kažiprst i srednju prst ili srednji i domali prst. Ako radije koristite trzalicu, lestvice izvodite tehnikom *naizmeničnog trzanja* – smenjajte poteze nadole i nagore, počev od trzaja nadole na prvoj noti. Povremeno ćemo vam ukazati na to da je neku lestvicu ili arpežo bolje svirati na jedan od ova dva načina, ali svaku vežbu iz knjige možete izvoditi obema tehnikama. Mnogi izuzetni gitaristi sviraju i prstima desne šake i trzalicom – preporučujemo da tako izvodite i ove vežbe.

Iznad muzičkih primera su crna polja u kojima je naveden broj odgovarajućeg snimka na pratećem CD-u. U nekim poljima stoji i početno vreme u okviru snimka. U mnogim slučajevima, jedan snimak obuhvata izvođenje više primera, pa će vam podatak o početnom vremenu pomoći da ih razdvojite. Početno vreme 0:00 znači da muzički zapis počinje tim primerom.

I ne zaboravite na uvreženu konvenciju edicije *Za neupućene* da se važni novi termini koji će vam možda zatrebati za razumevanje tekuće teme navode u kurzivu. Posle ovih iskošenih reči uvek sledi jasno, pregledno objašnjenje.

Šta ne morate da čitate

Jedna od stvari koja nam se dopada u knjizi *Vežbe za gitaru za neupućene* (ako smemo zapaziti) jeste to što svi muzički primeri – dijagrami akorda i vrata, pesme i vežbe sami sebe objašnjavaju. Odaberite bilo koju kompoziciju ili vežbu u knjizi, i znaćete šta treba da svirate ne čitajući prateći tekst. To je zato što smo uvrstili sve neophodne komponente da samo stavite prste na žicu i zasvirate ono što vam je pred očima.

Ipak, smatramo da bi bilo dobro da čitate tekst kako bi vam bio jasan koncept i razlog za sviranje datog primera. Ukoliko odlučite da knjigu prelazite samo po primerima (dakle, da pratite samo muzičke zapise i dijagrame), predlažemo da idete redom, od početka poglavlja. Tako ćete se sa svakom novom lestvicom, arpedom i akordom upoznati preko slika koje prikazuju kompletne prstorede, slovne oznake tonova i druge potencijalno korisne informacije.

Neobavezne pretpostavke

Pošto je ovo knjiga vežbi – velikog broja vežbi – odlučili smo da što manje pričamo i da se usredsredimo na muziku. Zato pretpostavljamo da umete barem da sviruckate gitaru. Ukoliko su vam potrebni saveti o stvarima poput kupovine gitare ili sviranja osnovnih akorda, preporučujemo knjigu *Gitara za neupućene*.

Ovu knjigu smo pisali tako da se njen sadržaj i svira i čita. Ipak, nismo vas tek tako bacili u teorijske dubine i rekli: „U redu, sad se *arpedom* izvucite odatle.“ Predočili smo vam ukratko kako da držite gitaru, definisali smo korišćene muzičke zapise i posavetovali vas kako da se pripremite za svirku. Knjiga obiluje muzikom i očekujemo da je (kad-tad) svu odsvirate, te hoćemo da budemo sigurni da ćete se valjano pripremiti da korisno provedete vreme sa svojom gitarom.

Kako je knjiga organizovana

Glavni deo knjige podelili smo prema tri karakteristična aspekta sviranja gitare: lestvice, arpeđa i akordi. Svaka od ove tri glavne kategorije podeljena je u potkategorije koje nazivamo *sekvencama* za lestvice i arpeđa, odnosno *progresije akorda* za akorde. Svaki od ovih parova aktivnosti (na primer, lestvice i sekvence lestvica) čine *deo* u okviru koga su durske i molske lestvice sa odgovarajućim sekvencama redom obrađene u zasebnim poglavljima. U narednim odeljcima objasnili smo šta ćete naći u svakom delu.

Deo I: Priprema za vežbanje

U ovom delu predočavamo veštine koje su vam potrebne da biste svirali primere u knjizi. Nešto od predstavljenog materijala sigurno će vam biti poznato (ukoliko svirate od ranije). Međutim, opisujemo i oblike muzičkog zapisa s kojima se čak ni iskusni gitaristi nisu ranije susreli. Dakle, ako vam ne treba savet o tome kako da stojite ili da sedite s gitarom, pročitajte definicije zapisa u poglavlju 1 – posebno objašnjenja tabulatura i ritamske crte. U poglavlju 2 otkrivamo kako da se zagrejete, zauzmete dobar položaj za vežbu i ovladate veštinama opuštanja i fokusiranja koje se međusobno dopunjuju.

Deo II: Lestvice i sekvence lestvica

Ovim delom otvaramo vam vrata suštine knjige *Vežbe za gitaru za neupućene*: tu auto izlazi na put, to jest, prsti stupaju na prstohvat. Počinjemo durskom lestvicom i njenim odgovarajućim sekvencama, a potom prelazimo na molsku lestvicu i njene sekvence. Pored savladavanja durskih i molskih lestvica (te raznih šema i odgovarajućih sekvenci), u ovom delu steći ćete predstavu o organizaciji knjige. Svaku lestvicu predstavljamo u pet šema, a šeme predstavljamo istim redom za svaku lestvicu.

Deo III: Arpeđa i sekvence arpeđa

U ovom delu istražujemo predivan svet arpeđa – prelaznog oblika između sviranja jedne note i akorda. Tehnički posmatrano, arpeđa se izvode na isti način kao zasebne note – nota po nota, kao u lestvici. Ali prilikom izvođenja arpeđa, žice se češće smenjuju jer su razmaci između nota – skokovi, pre nego koraci – širi. Ipak, muzički gledano, arpeđa su akordi razloženi na pojedinačne note. Zato je sviranje arpeđa koristan način da se naviknete na izvođenje akorda.

Deo IV: Akordi i dodatne vežbe

Mnoge vežbanke za sviranje gitare završavaju se posle zadovoljavajuće doze lestvica, sekvenci lestvica, arpeđa i sekvenci arpeđa. Ali, *Vežbe za gitaru za neupućene* su drugačije. U Delu IV naći ćete dodatni materijal: celo jedno poglavlje o akordima i sviranju akorda. Pridodali smo i dopunske vežbe usmerene na razvijanje brzine, snage i samostalnosti.

Deo V: Sve same desetke

Ako ste upoznati sa zavidnom tradicijom edicije *Za neupućene*, znate da je deo „Sve same desetke“ zabavan. Tu autori imaju mogućnost da skrenu s teme. U ovoj knjizi, u delu „Sve same desetke“ možete pročitati naše sugestije koje će vam pomoći u sviranju gitare. Ipak, hteli smo da te sugestije budu nešto drugačije. Nismo hteli da vam – na primer – otkrijemo još deset načina za sviranje lestvica. Kako je veliki deo sadržaja tehničke prirode, odlučili smo da neke ideje razmotrimo na drugačiji način – čak i kad je reč o savetu tehničke prirode (a ima razlike... bar mi tako mislimo). U poglavlju 15 opisujemo kako da vežbate efikasnije. Konačno, smatramo da postoji razlika između *vežbanja* i *sviranja*. Kad vežbate, morate biti što efikasniji i ozbiljniji. Ali, kada svirate, trebalo bi da se zabavljate. Ni poglavlje 16 nije ispunjeno tehničkim sadržajem, već savetima o tome kako da poboljšate svoju muzičku karijeru – uputićemo vas i u aktivnosti za koje vam ne treba gitara.

Ne zaboravite na prilog na kraju knjige! Uz *Vežbe za gitaru za neupućene* dobija se CD sa snimcima izvedbi mnogih primera. Prilog će vas uputiti u korišćenje CD-a, a tu ćete naći i listu snimaka i opise vežbanja.

Sličice koje se koriste u knjizi

Na marginama stranica naći ćete korisne sličice koje će vam olakšati praćenje sadržaja. Evo značenja tih sličica:

Ova sličica ukazuje na važne informacije s kojima ćete se neprestano susretati. Pažljivo pročitajte prateći savet i dobro ga utuvite u glavu.

Korisne informacije koje će vam olakšati vežbanje – potpuno su besplatne.

Oprez! Ova sličica ukazuje na problematične korake koji bi mogli da oštete vašu gitaru ili nečije uši.

Kuda dalje

Ako već imate sviračku rutinu i tražite materijal da je primenite, predite na poglavlje 3. Ukoliko vam nešto ne bude jasno u primerima, vratite se na poglavlje 2 – tu ćete naći objašnjenja muzičkih zapisa. U slučaju da ste već ovladali lestvicama, preporučujemo poglavlja o arpeđu i akordima, jer te teme velikim delom nisu pokrivena u drugim vežbankama za gitaru.

Deo II

Lestvice i sekvence lestvica

The 5th Wave

By Rich Tennant

Jesi li osetio taj ritam dok si se smandrljavao?
E takvu sinkopu tražim.

U ovom delu...

Na ovom mestu upoznajete se s gradom od koje se pravi muzika – lestvice i sekvence lestvica. U poglavlju 3 govorimo o dobro poznatoj i omiljenoj durskoj lestvici, osnovi za režime vežbanja koja već vekovima prati studente muzike. Međutim, durske lestvice predstavljamo tako da ih možete lako i efikasno učiti. U poglavlju 4, te lestvice stavljamo u sekvence, ili šeme nota. Veliki deo „prave muzike“ vrti se oko lestvica i segmenata lestvica. U poglavljima 5 i 6 upoznaćemo vas s molskim pandanima lestvica iz prethodna dva poglavlja, uklapajući veseo zvuk durskih lestvica s mračnijim tonovima molskih lestvica.

Poglavlje 3

Proširivanje repertoara na durske lestvice

U ovom poglavlju

Sviranje durskih lestvica pomoću pet šema

Izvođenje muzičkih komada s durskim lestvicama

Muzika se najvećim delom zasniva na lestvicama. Dakle, ako naučite i zapamtite šeme i pozicije lestvica, prsti će vam znati šta da rade kada naiđete na lestvicu u muzičkim komadima. Automatski ćete izvoditi čitave pasaže nota.

Kako da dospete do tog nivoa? Tako što ćete ponavljati šeme čistih lestvica dok vam ne uđu u prste. Vežbanje je put do savršenstva. Ponavljanjem, ne samo da pamтите note već i postepeno povećavate snagu i savitljivost prstiju, što će vam omogućiti da kasnije izvodite zahtevnije muzičke komade. Liči na vežbu? Pa, i jeste vežba, s tim što je i za prste *i za mozak*. A baš kao s plivanjem, trčanjem ili vožnjom bicikla, morate je ponavljati više puta nedeljno ako želite da napredujete. Najbolje ćete naučiti da svirate gitaru ako svakodnevno vežbate, čak i ako ponekad ne možete da odvojite mnogo vremena za to.

U ovom poglavlju otkrićete pet šema za sviranje durskih lestvica. Svaka šema ima specifičnih prednosti na koje ćemo vam usput ukazati. Na kraju poglavlja čeka vas bonus: pravi muzički komad koji ćete svirati pomoću ovih šema.

Pošto zapamtite sve prstoredne šeme u ovom poglavlju, premeštajte ih uz i niz vrat menjajući početne note da biste svirali druge durske lestvice. Poznati zvučni niz *do, re, mi, fa, sol, la, si, do* (Setite se Marije fon Trap iz filma *Moje pesme, moji snovi*) ostaje isti, ali, s promenom pozicije menja se *tonalitet*, ili slovno ime lestvice. Pomognite se *Kratkim podsetnikom* na početku knjige da biste našli pravu početnu notu za svaku od dvanaest durskih lestvica za koje se koriste šeme.

Vežbanje pet glavnih šema durskih lestvica

Durske lestvice možete svirati *u poziciji* (što znači da prsti leve šake pokrivaju četiri susedna praga, a pozicija dobija naziv po pragu na kome svira prvi prst) primenjujući pet jedinstvenih prstoreda. Dakle, s dvanaest durskih lestvica i pet mogućih prstoreda, dobijamo 60 durskih lestvica u poziciji. Zato je sviranje gitare tako sjajno – zbog svih ovih opcija. Dovoljno je da zapamtite pet šema, i mnogo muzike ćete moći da odsvirate, i to na mnoštvo različitih načina – odaberite najbolju šemu za datu situaciju ili zadržite poziciju, ali promenite tonalitet. Ove mogućnosti su odgovor na pitanje zašto morate da vežbate: toliko toga treba savladati!

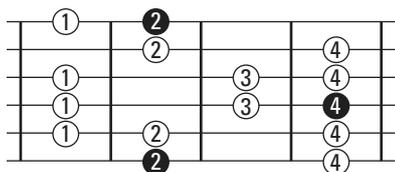
Kada vežbate, svaku dursku lestvicu svirajte od niskih do visokih tonova, lagano, glasno i svesno, isprva – tako ćete brže ojačati mišiće šaka i prstiju: to bi se moglo uporediti s dizanjem tegova koje praktikuju sportisti. Potom je svirajte brže i opuštenije kako bi vaše sviranje više nalikovalo muzici u pravim izvođenjima. Trudite se da održite početni tempo i *dinamički nivo* (glasnost) tokom čitave lestvice.

Šema br. 1 durske lestvice

Šema br. 1 durske lestvice počinje s drugim prstom na šestoj žici. U narednom primeru prikazana je lestvica A-dur na četvrtoj poziciji na dijagramu vrata, u notnom zapisu i na tabulaturi.

Uz prvu notu u notnom sistemu ovog primera naveden je broj – indikator prstoreda. Reč je o maloj dvojci (2) levo od glave note A. Ovaj broj vam govori da notu svirate drugim prstom leve šake. Podsećamo da je drugi prst jedan prag više od mesta po kome pozicija dobija ime (broj praga na kome svira prvi prst). Vežbajte ovu šemu koliko god puta je potrebno da biste je tečno svirali.

4. prag

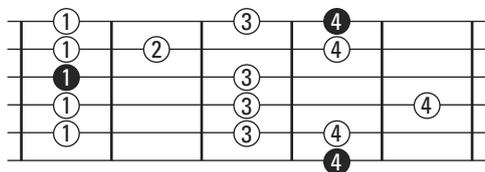
Snimak 2, 0:00

Pošto uvežbate ovu šemu tako da je s lakoćom izvodite u svakom tonalitetu, vežbajte je u ritmu kao u narednoj vežbi. Ova vežba je u G-duru na drugoj poziciji i svodi se na izvođenje osam nota u rastućem i opadajućem redosledu. Izvodite je u ravnomernom ritmu (pomoću metronoma ili uz tapkanje stopalom) i pokušajte tečno da svirate. Ova vežba možda jeste „samo lestvica“, ali je možete muzički obogatiti akcentima (jačim udarima po žici za određene note, obično na otkucaj), i menjajući dužinu nota od produženog tona (*legato*) do kratkog i odsečnog (*staccato*).

Obratite posebnu pažnju na note izvan pozicija u šemama, jer se može desiti da na tim mestima odsvirate pogrešnu notu ili da se mučite da je pravilno odsvirate. Ako ne možete ispravno da odsvirate notu izvan pozicije, izdvojte pasaż s problematičnom notom i odsvirajte nekoliko puta samo njega, potom odsvirajte šemu u celini, od početka do kraja.

U sledećem primeru, šema br. 2 durske lestvice u C-duru prikazana je na dijagramu vrata, u notnom sistemu i na tabulaturi. Osim broja početnog prsta pored prve note u notnom sistemu (broj 4 levo od notne glave), naveli smo indikator prstoreda za note izvan pozicije (broj 4 pored note B na četvrtoj žici na devetom pragu). Za svaku notu izvan pozicije u ovoj knjizi navešćemo kojim prstom se svira. Takođe, ako smatramo da je moguće da ćete naredne note svirati pogrešnim prstima, napisaćemo prstored za njih. Takav je upravo sledeći primer! Vežbajte ovu šemu koliko god je potrebno da sve note izvodite tačno i bez napora. Znaćete da ste na pravom putu kada budete automatski primenjivali ispravan prstored.

5. prag

Snimak 3

T
 A
 B

(C) D E F G A B (C) D E F G A B (C)

B A G F E D (C) B A G F E D (C)

Pošto uspešno savladate ovu šemu u svim tonalitetima, vežbajte da je izvodite u odgovarajućem ritmu. Naredni primer je šema br. 2 durske lestvice u B^b-duru na trećoj poziciji u uzlaznim i silaznim triolama u osminama. Ne dajte da vas snizilice u oznaci tonaliteta ove vežbe uplaše. Muzika za gitaru obično je pisana u tonalitetima „zgodnim za gitaru“ – dakle, sa povišicama. Ali pošto učite šeme koje se mogu premeštati i jednako lako izvoditi u bilo kom tonalitetu, sniženi tonalitet vam neće biti teži od povišenog ili tonaliteta bez ikakvih povišilica ili snizilica!

Šema br. 3 durske lestvice

Šeme br. 1 i br. 2 imaju raspon od dve oktave, počev od najniže do najviše note. Raspon šema br. 3, br. 4 i br. 5 nešto je manji od dve oktave. Sviranje u samo jednoj oktavi možda se čini ograničenim, te u ovim šemama, kao i u drugim šemama s rasponom užim od dve cele oktave, sviramo visoko koliko to pozicija dozvoljava.

U narednom primeru prikazana je šema br. 3 durske lestvice koja počinje na petoj žici (ne na šestoj žici kao u šemama br. 1 i br. 2). Šema je u D-duru i predočena je na dijagramu vrata, u notnom sistemu i na tabulaturi. Pored početnog prsta, uz prvu notu u notnom sistemu (broj 2 levo od notne glave) navodimo prstored za notu izvan pozicije (broj 1 pored note G na prvoj žici na trećem pragu). Da biste odsvirali ovu notu, umesto da pružite šaku nagore kao u šemi br. 2, posežete nadole (prema sedlu). Ovaj pokret će pomoći da se naviknete na pružanje šake u ova smera. Vežbajte ovu šemu koliko god je potrebno da lestvicu počinjete na petoj žici vešto kao na šestoj žici.

3. prag

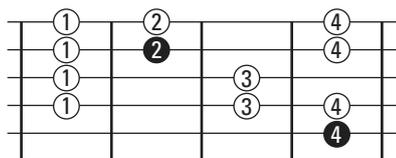
Snimak 4

Pošto se izvežbate u izvodenju ove šeme s početkom na proizvoljnoj noti na petoj žici, vežbajte je u zadanom ritmu kao u narednom primeru u kome je prikazana šema br. 3 durske lestvice u F-duru na sedmoj poziciji u uzlaznim i silaznim šesnaestinama. Pošto je ova vežba u šesnaestinama (koje su relativno brze u poređenju sa osminama ili triolama), izvodite je na početku sporo da biste sve note svirali u postojećem ritmu. Posle toga, možete postepeno da ubrzavate.

Šema br. 4 durske lestvice

Šema br. 4 počinje kao šema br. 3 na petoj žici. Ipak, početni prst u ovom slučaju je četvrti. Obradovaće vas da ova pozicija nema nota izvan pozicije (ura!). Zato, ako se tako osećate, izvodite vežbe sa šemom br. 4 durske lestvice, uz malo veći *brio* (u muzičkoj terminologiji, to je reč za brzinu) od primera sa šemama koje zahtevaju pružanje šake izvan pozicije.

U narednom primeru prikazana je šema br. 4 durske lestvice u F-duru na dijagramu vrata, u notnom sistemu i na tabulaturi. Pošto se ova šema izvodi posred vrata i nema note izvan pozicije, možda ćete hteti da odmah brže završite. Kad god nameravate da vežbu završite brže nego inače, odvojite koji trenutak za pripremu. Posle toga, odsvirajte celu vežbu. Nemojte da vam „lažni počeci“ postanu navika – oni znače da su vam prsti brži od mozga!

5. prag

Snimak 5

F G A B \flat C D E F G A B \flat C

B \flat A G F E D C B \flat A G F

Kad budete spremni, pokušajte da narednu vežbu odsvirate u zadanom ritmu. U ovom primeru prikazana je šema br. 4 durske lestvice u G-duru u sedmoj poziciji. Ovo je laka vežba. Svira se u gornjem delu vrata (gde su pragovi prigodno zbijeni tako da je sviranje komotnije),

izvodi se u osminama (koje je nešto lakše svirati od triola ili šesnaestina), i nema nota izvan pozicije za koje morate pružati šaku. Zato probajte da je završite brže od samog početka. Možda ćete iznenaditi sami sebe svirajući mnogo brže nego što mislite da možete. Ipak, ako svirate brzo, nemojte brzati (ili biti brži od tempa). Kad se nešto čini lako, u iskušenju ste da ubrzavate koliko god možete. Ali morate se držati tempa koji ste odredili na početku.

Musical notation for a scale exercise in G major, 4/4 time. The top staff shows the melody in eighth notes. The bottom staff shows the guitar fretboard with fingerings for strings T, A, and B.

Šema br. 5 durske lestvice

Šema br. 5 durske lestvice izvodi se na četiri žice, a najniža nota je na četvrtoj žici. Ova šema počinje prvim prstom na četvrtoj žici, i ima jednu notu izvan pozicije na četvrtoj žici. Morate pružiti četvrti prst uz vrat (ka kobilici tj. telu gitare) da dosegnete ovu notu, jer se nalazi prag iznad mesta na koje prst normalno pada.

U narednom primeru prikazana je šema br. 5 durske lestvice u G-duru na dijagramu vrata, u notnom sistemu i na tabulaturi. Obratite pažnju – već na prvoj žici na kojoj svirate moraćete da pružite šaku kako biste dosegli notu izvan pozicije. Provezbajte prvo samo pružanje šake, a potom probajte da izvedete šemu u celini. Svirajte ovu šemu koliko god je potrebno da bi u vašem izvođenju zvučala snažno kao prethodne četiri šeme lestvice.

Fingerboard diagram showing fingerings for the 5th fret on strings 1, 2, 3, and 4. Fingerings are: 1st string (1), 2nd string (1), 3rd string (1), 4th string (1). At the 5th fret: 3rd string (3), 2nd string (3), 1st string (3). At the 7th fret: 4th string (4).

5. prag

Snimak 6

Musical notation for the 5th fret scale in G major, 4/4 time. The top staff shows the melody in eighth notes. The bottom staff shows the guitar fretboard with fingerings for strings T, A, and B. Chords G, A, B, C, D, E, F#, G are indicated below the fretboard.

Musical notation for the 5th fret scale in G major, 4/4 time. The top staff shows the melody in eighth notes. The bottom staff shows the guitar fretboard with fingerings for strings T, A, and B. Chords B, A, G, F#, E, D, C, B, A, G are indicated below the fretboard.

U narednom primeru prikazana je šema br. 5 durske lestvice u Ab-duru u šestoj poziciji u uzlaznim i silaznim triolama u osminama. Počnite prvim prstom na četvrtoj žici na šestom pragu. Šesta pozicija obuhvata umereno teško pružanje šake na četvrtoj žici. Ako vam to pružanje pravi probleme, možda bi bilo dobro da prvo prodete vežbu celostepenog zagrevanja „poprečnim“ kretanjem po vratu iz poglavlja 2.

Primenite iskustvo iz vežbi s lestvicama na prave muzičke komade

U redu, vežbali ste, i sada shvatate da je sviranje lestvica na gitari zanimljivo koliko gledanje kako se suše boje na slici, zar ne? Ipak, nemojte još uvek menjati trzalicu iglama za pletenje. Stigli ste do zabavnog dela kada svoju umešnost u izvođenju lestvica možete iskoristiti da zasvirate *pravu muziku* – pesme! Time vas nagradujemo za sav trud koji ste do sada uložili.

Pošto vam pet šema za dursku lestvicu „uđu u prste“, koristiće vam kao izvođačima. Nije zgoreg ponoviti da je muzika većim delom sačinjena od lestvica. I premda je moguće da nema mnogo muzike u okviru koje se izvode cele lestvice od prve do poslednje note i nazad, u osminama, sviraćete mnoge komade s pasažima u vidu segmenata lestvica – upravo to vežbate na ovom mestu. Kada nađete na pasaž sličan lestvici koju ste vežbali, to je gotovo kao da muzika samu sebe izvodi. Uključili ste automatskog pilota – zavalite se i uživajte u muzici.

Što više vežbate lestvice, izvođenje pasaža u polustepenima postaje lakše i prirodnije. Lestvice su efikasan način da vežbate note koje pesma sadrži, čak i ako nisu strogo poredane u melodiji. Zapravo, muzika uglavnom nije strogo i kruto gomilanje nota, jer bi onda bila dosadna i zvučala bi – pa, kao lestvice. Dakle, iako vas vežbanje lestvica možda neće pripremiti za određeni muzički komad, najbolji je način da se dobro pripremite za veći deo muzike koju ćete izvoditi. U narednim odeljcima pripremili smo vam dva muzička komada čije se melodije sastoje pretežno od pasaža durskih lestvica.

„The First Noël“

„The First Noël“ je božićna pesma čija vam je melodija možda poznata – to vam može pomoći da je svirate ispravno, to jest u pravilnom ritmu i tonski precizno.

Pesmu „The First Noël“ svirate pomoću dve šeme durskih lestvica: šeme br. 1 i šeme br. 4. Počnite od druge pozicije (prvi prst leve šake je nad drugim pragom). Potom postavljate treći (domali) prst leve šake na početnu notu F# na četvrtoj žici (četvrti prag). Spremni ste da zasvirate.

Obratite pažnju na naredne muzičke komade. U taktu 8 menjate pozicije – između drugog i trećeg otkućaja, prelazite na devetu poziciju. Pokušajte da tu polovinu držite što je moguće duže pre skoka na devetu poziciju, ali nemojte okasnuti za treći otkućaj! Ovaj skok usred takta omogućava da refren druge fraze svirate oktavu više. Toga, zapravo, nema u pesmi, ali smo hteli da vam stvari učinimo zanimljivijim. Osim toga, ovo je prilika za vežbu u promeni pozicija.

Pošto odsvirate osam taktova u gornjoj oktavi, vratite se na drugu poziciju u šesnaestom taktu i odsvirajte poslednjih osam taktova. Obratite pažnju na to da poslednji takt nije ceo, kao ni prvi. Sadrži dva otkućaja – time dopunjuje početni takt koji se sastoji od samo jednog otkućaja. Možete ponoviti pesmu, zamišljajući da spajanjem prvog i poslednjeg takta pravite ponovljivu petlju.

Snimak 7

Umereno

Šema br. 4 durske lestvice

Šema br. 1 durske lestvice

Šema br. 4 durske lestvice

Bahov „Menuet u G-duru“

J. S. Bah, kompozitor klasične muzike koji je živeo i radio u doba baroka (1600–1750), „Menuet u G-duru“ je izvorno napisao kao jednostavan klavirski komad za učenike klavira (grupa u koju je spadala i njegova žena). Uprkos jednostavnosti, melodija ove pesme postala je univerzalna. Našla se čak i u pop-muzici, u hitu „A Lover’s Concerto“ grupe Toys iz 1965. godine.

Kao što mu ime otkriva, ovaj menuet je u G-duru. Pesma počinje na devetoj poziciji, a prva nota se svira četvrtim prstom. Neka vam prvi prst leve šake bude nad devetim pragom, a potom postavite četvrti prst na početnu notu G na četvrtoj žici (12. prag).

Obratite pažnju na *oznaku za repetaciju* (kombinacija debele i tanke vertikalne linije s dve tačke) pored uobičajenih oznaka na početku notnog sistema. Ovaj znak u muzičkom komadu ukazuje na ponavljanje nekog dela pesme. Zato pogledajte odgovarajući znak za repetaciju

koji označava kraj ponavljanoj pasaža. U Bahovom menuetu, znak za kraj je na kraju osmog takta. Ali u ovom ponavljanju postoje *prvi i drugi kraj*, označeni linijama s brojem „1“ i „2“ nad notnim sistemom. U komadu s prvim i drugim krajem, u prvom izvođenju pasaža svirate samo prvi kraj, a u ponavljanju samo drugi kraj.

Jedan deo Bahovog dela izostavili smo sažetosti radi. Završni odeljak počinje taktom 11 – tu menjate pozicije, tako da šemu br. 1 za dursku lestvicu svirate na drugoj poziciji. U nastavku pasaža moraćete da skačete po žicama – potrudite se da vam desna šaka svira na ispravnim žicama. Između otkucaja 3 u taktu 11 i otkucaja 2 takta 12, tri note zaredom svirate na istom pragu istim (četvrtim) prstom, ali na različitim žicama. *Savet*: U ovom slučaju, imate izbora – notu na drugoj žici možete svirati na dva načina:

- ✓ Upotrebite vrh četvrtog prsta i „skačite“ na druge žice
- ✓ Prvu notu odsvirajte kao i obično, vrhom prsta, a potom ispravite prst da biste formirali *mini-bare* (delimični bare zahvat koji pokriva samo dve ili tri žice)

Mnoge realne izvođačke situacije zahtevaju pristup sa ispravljanjem prsta, ali tempo Bahovog menueta dovoljno je spor da biste note mogli lagodno svirati u skokovima po žicama.

Snimak 8

Umereno

Šema br. 3 durske lestvice